

PETAR MIHANOVIĆ (1920-2006)

"U mnogim područjima života i rada koristi se čovjek narodnim tradicijskim iskustvom, umijećem i stvaralaštvom, što je prirodno i razumljivo... To bogatstvo izražava se riječju, pjesmom, plesom, svirkom, običajima, graditeljstvom, poljodjelstvom, nošnjom, slikarstvom, kiparstvom, keramikom, rezbarstvom i svime što ispunja unutarnji, a oblikuje vanjski život našeg čovjeka. Sve su to djela znanih i neznanih stvaralaca koji se tim svojim stvaralačkim činom pridružuju izgradnji i napretku zajedničke i jedine domovine Hrvatske... Teško je razjasniti i opravdati omalovažavanje i negiranje vjekovima obogaćivanog narodnog iskustva i znanja koje je oblikovalo hrvatske životne temeljnice: rodoljublje, slobodu, vjeru, poštenje, čovječnost i pravice. Ove su temeljnice očuvale Hrvatsku u prošlosti, a sigurno da nema boljeg izbora ni za budućnost!"

Svatko tko je imalo poznao gospodina Petra Mihanovića, dragoga Pjera, lako prepoznaje njegove riječi. I u ovako kratkom obliku stvaraju lijepu sliku o tom čovjeku. Velikomu zbog svoje skromnosti, zbog silnoga razumijevanja svakoga s kojim je bio u dodiru, zbog širine pogleda i beskompromisnoga poštenja, moralnoga stožera oko kojega su se svi rado vrtili, rado ga slušali, ali čini se danas, i rijetko mu u tim djelima potpuno pomagali, razumijevali ga i pratili.

"Seljak je živio i radio bez zaštite i pravne sigurnosti, u gospodarskom razvoju onemogućen i materijalno izrabljivan, uvijek je bio izvrgnut ruglu i podcjenjivanju. Nastojalo se na sve načine slomiti seljačku neovisnost *koja se ogledala u misaonoj i radnoj slobodi*, kako bi seljaka učinili ovisnim o odlukama i volji birokracije kao i o manipulacijama raznih beskičmenjaka, ulizica i mešetara. Sve to izdržati mogao je samo *svjestan seljak* u kojemu je vjera ukorijenjeno naslijeđeno vjekovno iskustvo, uz rodoljublje, osjećaj pravice i uvjerenje da je obitelj samo vlastitim umijećem i radom mogao prehranjivati i uz odricanje i teške žrtve braniti. Svi smo mi korijenima vezani uz selo, ali nažalost brzo zaboravljamo, a često se i odričemo naših ishodišta i pred naletom 'naprednih ideja' napuštamo prirodne temelje i lutamo u duhovnoj pustinji materijalizma i besmisla. Pokušavamo se otrgnuti iz ovisnosti i zajedništva s prirodom, zaboravljajući da smo samo djelić života na zemlji."

Upravo tu sliku svjesnog i neovisnog seljaka prepunog *misaone i radne slobode* svojim je životom živio gospodin Petar Mihanović. I nije neobično da je od obnove Središnjice Seljačke sloge 1991. idejno oblikovao jedan od najvećih i na žalost neostvarenih projekata koji je trebao obuhvatiti sva sela, svih negdašnjih 1136 ogranaka Sloge, koliko je bilo osnovano između 1920. i 1941. Taj projekt nazvao je upravo onako kako je živio, jednostavno, ali duboko misaono: "Živimo život". Živio je život svjestan da se sastoji od malih stvari, da se revolucijama ne postižu dugoročni rezultati. Svjestan koliko je hrvatski seljak izgubio u predugom razdoblju potiranja i onemogućavanja da se slobodno razvija i djeluje, nastojao je sustavno i uporno djelovati u ponovnom

osvješćivanju, prvo ljudi oko sebe, a onda i mnogo šire. Ove godine smo u povodu 40. obljetnice *Međunarodne smotre folklor*a, čiji je također naš Pjer bio idejni osnivač i pokretač, od kolegice Dunje Majnarić Radošević mogli čuti kako je i tijekom bivšega režima umio provoditi svoje ideje. Uporno i sustavno, baš kao što je seljak uporno i malim koracima spreman čistiti od kamena svoja polja u kršu stvarajući istodobno gromače. Ta je *Međunarodna smotra folklor*a već svojom pojavom u gradu Zagrebu bila nešto sasvim suprotno tadašnjoj vladajućoj politici i ideologiji. Pjer je dobro znao kako je oblikovati i predstaviti, da s narodom, seljakom koji je došao u svoj glavni grad postigne upravo ono radićevsko, prikaže iskreno, seljačko poštenje, upornost i neuništivost, onu istu kao sa Smotri seljačke kulture iz 1920-ih i 1930-ih. U Zagreb na Smotru nije došla nijedna skupina seljaka a da joj on nije pristupio i s njima porazgovarao, da im nije ljudski i skromno prišao i pitao jesu li zadovoljni dolaskom, smještajem, kako se u svojim selima snalaze i koji ih problemi muče. Pjerova postojanost i ustrajnost nije imala granica i unatoč već višoj životnoj dobi, ili upravo baš zbog tog velikog životnog iskustva, znao je da samo upornost daje rezultate. Uz velike projekte intenzivno je razmišljao kako mnoštvom manjih ideja i projekata pomoći, djelovati usporedno, sve u istom smjeru, s istim ciljem – pomoći hrvatskom čovjeku, osobito zapostavljenom i omalovaženom seljaku i kako ga istaknuti kao uspješnog, samostalnog i sposobnog.

Znao je da uz umjetnost pisana riječ ostaje zauvijek pa je u okviru djelatnosti Sloge nalazio načina za tiskanje manjih izdanja, npr. knjižicu Ivana Brajdića o Josipu Predavcu uz odabrana Predavčeva poglavlja, koja su i danas aktualna. Znao je i da *na mladima svijet ostaje* pa je pokrenuo i potaknuo Smotru folklor a mladih u Trogiru, upravo pod tim nazivom – ostvarene 2002. i 2003. U Trogiru zato što je to, kako je Pjer rekao, "urbani svjetionik izgrađen prema potrebi i mjeri čovjeka, u savršenom skladu s prirodom sa snažnim dojmom tradicionalne urbane izvornosti. Predstavljanjem tradicijskoga folklornog naslijeđa u takvoj sredini sjedinjuju se vrijednosti različitih područja narodnog umijeća – stvaralaštva koje pruža rijetku sliku i nezaboravni doživljaj, što je u drugim prostorima teško postići".

Upravo taj sklad prirode i čovjeka, života i obitelji uz hrvatske životne temeljnice gospodin Petar Mihanović cijenio je iznad svega, u tom je skladu živio život i cijenio život svih nas oko njega. Zahvaljujem mu za sve i duboko cijenim njegov primjeren život i žrtvu, s utjehom u srcu da je u skladu s prirodom i vjerom, svojim životom i djelom u svima nama ostavio dio sebe za vječnost.

Tvrtko Zebec